

Programma Ruimte voor de Rivier 2.0

Factsheet Alem

Ruimte voor
de Rivier 2.0

Door klimaatverandering krijgen we steeds vaker te maken met extreem weer, zoals heftige regenbuien. Rivieren moeten dan in korte tijd veel water afvoeren. De kans op overstromingen neemt toe. Ook dan willen we droge voeten houden. Zeker omdat de ruimtedruk in Nederland groot is. Daarom heeft de rivier op sommige plekken meer ruimte nodig. Waar straks te weinig ruimte is, reserveren we nu ruimte voor de rivier.

Wat gebeurt er?

Het programma Ruimte voor de Rivier 2.0 heeft onderzocht waar in de toekomst knelpunten in het rivierengebied ontstaan. Ook zijn er gesprekken gevoerd met onder andere gemeenten en maatschappelijke organisaties. Op basis hiervan heeft het programma in september 2026 een voorstel uitgebracht aan het kabinet. Daarin staat op welke locaties ruimte gereserveerd kan worden om aan de rivier te geven. Begin december 2026 neemt het kabinet een besluit op basis van het voorstel. Tot die tijd is er nog niets besloten.

Het besluit gaat over het laten vervallen of behouden van reserveringen en het aanwijzen van globale locaties om nieuwe ruimte te reserveren. Dit betekent dat voor de aan te passen bestaande reserveringen en de globale locaties de precieze grenzen van de reserveringsgebieden nog niet vaststaan. Ook nemen we nu nog geen maatregelen. We houden nu alleen de ruimte beschikbaar om in de toekomst maatregelen te kunnen nemen. Vanaf 2027 stellen we het precieze gebied van een reservering vast in afstemming met de omgeving. Tegelijkertijd zoeken we naar kansen voor bijvoorbeeld natuurherstel, de scheepvaart of recreatie. Medeoverheden, zoals gemeenten, waterschappen en provincies, hebben inspraak in dit proces. Ook inwoners kunnen op dit besluit reageren.

Wat betekent dit voor gemeenten en inwoners?

Bij het reserveren van locaties kijkt het programma altijd naar het huidige gebruik en ontwikkelingen op deze locaties. Zo voorkomen we zoveel mogelijk dat plannen elkaar in de weg zitten. Als een eenmaal gebied gereserveerd wordt, gelden er extra regels. Kleinschalige of tijdelijke ontwikkelingen zijn vaak nog toegestaan, maar grootschalige projecten zijn niet zomaar meer mogelijk. Denk aan een nieuwe woonwijk, de bouw van een appartementencomplex of een grote bedrijfsuitbreiding. De komende tijd werken we uit wat dit concreet betekent. Ook bepalen we of en op welke manier er compensatie komt voor mensen die hierdoor geraakt worden.

Een reservering van ruimte voor de rivier kan lokaal impact hebben. Bijvoorbeeld op gemeenten, inwoners en ondernemers die de ruimte nu gebruiken. Of die hier plannen hebben voor in de toekomst. We begrijpen dat deze gebruikers zich zorgen kunnen maken over een reservering van het gebied. En dat zij zo snel mogelijk duidelijkheid willen. We werken aan de antwoorden op deze vragen.

Wat staat er in dit document?

In dit document lees je specifieke informatie uit het voorstel over de reservering in Alem. We leggen uit waarom het voorstel is juist deze locatie te reserveren, wat het knelpunt in de rivier is en welke maatregelen in de toekomst passend kunnen zijn.

Hoe nu verder?

De besluiten vanuit het programma Ruimte voor de Rivier 2.0 maken deel uit van het Ontwerp Nationaal Waterprogramma 2028-2033 (NWP). Daarin staat al het beleid over de Nederlandse rivieren. Het NWP wordt eind december 2026 gepubliceerd. Vanaf dat moment kan iedereen hier een half jaar lang op reageren. Op het [Platform Participatie](#) lees je hoe dat werkt. Het programma Ruimte voor de Rivier 2.0 communiceert zelf ook over dit proces. Alle reacties worden door het Rijk beoordeeld en verwerkt in een openbare reactienota.

Meer informatie

Op [onze website](#) vind je meer informatie. Je kunt je hier ook abonneren op onze nieuwsbrief of aanmelden voor de [webinars](#) waarin we geïnteresseerden elk kwartaal bijpraten.

Figuur 1 Huidige reservering Alem.

Alem

In Alem is al ruimte gereserveerd (zie kaart). Het gaat om ongeveer 15 hectare grond voor een mogelijke dijkverlegging. Het voorstel is om deze reservering te behouden.

Waarom is hier ruimte nodig?

Door klimaatverandering neemt de hoeveelheid water toe en stijgen de waterstanden. Daarom moeten we iets doen om het risico op overstromingen te beperken. Er zijn twee opties: de dijken verder verhogen, of de rivier meer ruimte geven zodat de waterstanden verlagen.

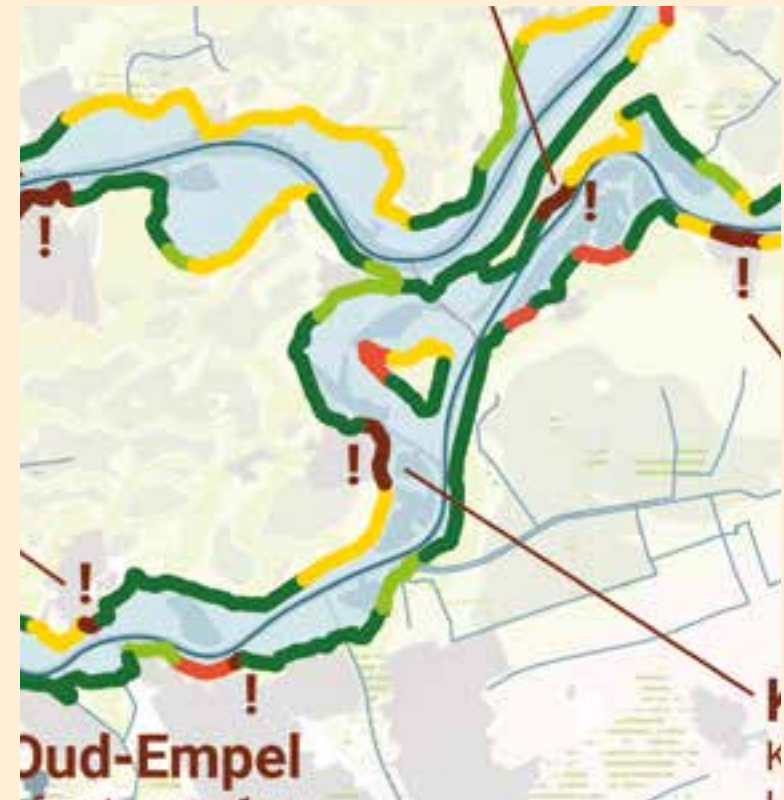
Figuur 2 Versmalling in de rivier bij Alem, door de veerstoep. De cirkel geeft de verhogingen bij de veerstoep aan.

De dijken bij Heerewaarden, Kessel en Oud-Maren kunnen niet veel verder verhoogd worden. Dijkverhoging bij Heerewaarden, Kessel en Oud-Maren is lastig. Deze dorpen liggen hier aan de rivier. De dijk kan niet veel meer verhoogd worden, zonder dat het zicht op het water van deze dorpen verloren gaat. Dat zou ten koste gaan van de relatie tussen de dorpen en de rivier. In Heerewaarden gaat de dijk zelfs door het dorp heen, waardoor de dijk helemaal niet meer verhoogd kan worden. Daarom moeten we andere opties hebben om de waterstand rond Alem te verlagen.

Er is een versmalling van de rivier bij Alem bij de veerstoep. Door de veerstoep, de plek aan de oever waar de veerpont kan aanmeren, is de Maas bij Alem nog smaller. Bij hoogwater kan het water hier minder makkelijk doorheen stromen, en nemen de waterstanden toe. De versmalling in de rivier zorgt hier voor hoge stroomsnelheden. Het oplossen van de versmalling bij de veerstoep moet in samenhang met de maatregelen bij Alem worden bekeken.

Het is nodig om nu ruimte te reserveren of te behouden. Zo houden we de optie open om het knelpunt in de toekomst op te lossen. Om het knelpunt in de Maas in de toekomst op te lossen, moeten we zorgen dat dat de rivier meer ruimte krijgt om het water af te voeren. Een mogelijke maatregel is om de dijk een stukje landinwaarts te verplaatsen. Zo vergroten we het gebied waar de rivier kan stromen en kan het water in de Maas rond Alem zakken. Ook stroomopwaarts, richting Oud-Maren, Heerewaarden en Kessel, zou dit zorgen voor een lagere waterstand.

Figuur 3 Dijkverhoging bij Heerewaarden, Kessel en Oud-Maren is lastig

Overgebleven mogelijke versterking volgens Handelperspectief Dijken

- Dijkversterking niet mogelijk
- Dijkversterking max. 0,5m
- Dijkversterking max. 1m
- Dijkversterking max. 2m
- Dijkversterking mogelijk

Waarom hebben jullie gekozen voor deze locatie? En niet verderop langs de rivier of aan de overkant?

Het is ook mogelijk om in de uiterwaarden meer ruimte voor de rivier te creëren. Daardoor zakken de waterstanden. Het programma stelt dit voor als onderdeel van de oplossing.

Bij Alem is er een versmalling van de rivier. Ook ligt er een zijrivier om Alem heen die niet meestroomt, omdat een dam het water tegenhoudt. Deze zijrivier laten meestromen kan de versmalling deels ontlasten. Hiervoor zou de dam verlaagd moeten worden. Met deze maatregel krijgt de rivier meer ruimte tussen de dijken en zakken de waterstanden. Dat helpt voor een deel om de versmalling bij Alem op te lossen, maar dit is niet genoeg om het probleem op te lossen.

Huidig gebruik en ontwikkelingen in het gebied

Bij het reserveren van de ruimte bij Alem is destijds gekeken naar het huidige gebruik en ontwikkelingen op deze locatie. In Alem is er landbouw in de omgeving van de gereserveerde locatie. Ook staan er bedrijfspanden.

Andere projecten in het gebied

Samenhang met het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). De verkenning voor de dijkversterking van het traject Lith-Bokhoven loopt op dit moment.

Deze factsheet is een uitgave van:
Programma Ruimte voor de Rivier 2.0

Vragen over reserveringsgebieden?
Neem contact met ons op via
info@ruimtevoorderivier.nl.